

05.09.2024

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1510
Toplantı Tarihi/Sayısı : 16.8.2024/231
Karar Numarası : 2024/755
Başvuran : E. O.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Sağlık Bakanlığı
Muhatap Adres : Üniversiteler Mah. Şehit Mehmet Bayraktar Cad. No: 3 Çankaya / ANKARA

I. BAŞVURU KONUSU

1. Başvuru, engelli başvuranın sürücü belgesini yenilemek için yapmış olduğu başvurunun servikal eklem hareketlerinin her yöne %50'den fazla kısıtlı olması gerekçesiyle reddedilmesinin engellilik temelinde ayrımcılık oluşturduğu iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Ankilozan spondilit tanısı sebebiyle %60 oranında engelli olduğunu, sürücü belgesini yenilemek için sağlık raporu alması gerektiğini, bunun üzerine uzman hekimlerce muayenesinin yapıldığını, muayene sonrasında 6/1/2023 tarihli Rapor'la Komisyona sevk edildiğini, ilk komisyon kararında servikal eklem hareketlerinin her yöne %50'den fazla kısıtlı olması gerekçesiyle sürücü olamaz kanaatine varıldığını, sürücü olamaz kanaatini içeren karara karşı itirazda bulunduğunu, itiraz üzerine yapılan ikinci komisyon muayenesinde de aynı kanaate varıldığını ve sonucun değişmediğini,

b. Bakmakla yükümlü olduğu yaşlı yakınının hastaneye götürülmesi de dahil olmak üzere birçok işini araç ile gerçekleştirdiğini, 29 yıldır ehliyetinin olduğunu, araç kullanmak konusunda bir sıkıntısı olmadığını, ancak yapılan heyet incelemesi sonrasında sürücü olamaz raporu verilmesi sebebiyle mağdur olduğunu, bu durumun engellilik temelinde ayrımcılık teşkil ettiğini iddia etmekte ve Rapor'un iptal edilmesini talep etmektedir.

3. Muhatap Sağlık Bakanlığından alınan yazılı görüşte özetle:

a. Engelli bireylerin sürücü olup olamayacağına ilişkin değerlendirmelerin Karayolları Trafik Kanunu ve diğer ilgili mevzuat dahilinde gerçekleştirildiği, konuya ilişkin düzenlemelerin yer aldığı Motorlu Taşıt Sürücü Kursları Yönetmeliği, Karayolları Trafik Yönetmeliği ve Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'in 1/1/2016 tarihinde yürürlüğe girdiği, bu tarihten önce engelli sağlık kurulu raporları

düzenlenirken aynı zamanda kişinin sürücü olup olmayacağına, özel tertibatlı araç kullanıp kullanamayacağı ve hangi tür tertibat gerektiğine karar verildiği ancak bu tarihten sonra sürücülüğe ilişkin değerlendirme sürecinin ve engelliliğe ilişkin değerlendirme sürecinin birbirinden ayrıldığı ve sürücülük alanında makine mühendisi gibi teknik personelin de yer aldığı ihtisaslaşmış bir yapının oluşturulduğu,

b. Trafik kazalarının en önemli sebebinin sürücü hataları olduğu, bu hataların en aza indirilmesi için öncelikli olarak sürücülerin sağlık şartları yönünden ayrıntılı bir kontrolden geçmesi ve bu yönde mevzuat düzenlemelerinin yapılması gerektiği, bu doğrultuda çıkarılan yönetmeliklerin kanuni ve anayasal sınırlar gözetilerek hazırlandığı, ilgili düzenlemelerin üst normlara uygun olduğu,

c. Sürücü belgesinin bir hak olmayıp ruhsat olduğu, bu kapsamda bir kişinin sürücü belgesi almış olmasının sürücü olabilmek için sağlık açısından gerekli şartları hayat boyu taşıyacağı anlamına gelmediği, bireylere sürücü belgesi verilmesinin karayollarında seyir halinde bulunan herkesi ilgilendirdiği, bu sebeple tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ehliyet verilebilmesi için bazı sağlık şartlarının arandığı, bu şartların aranmasının engelli bireylere yönelik ayrımcılık teşkil ettiği şeklinde yorumlanamayacağı, sürücü sağlık değerlendirmelerinin hareket kabiliyeti, motor becerileri ve vücut fonksiyon durumu gibi kriterlere göre teknik olarak yapıldığını, bireylerin şahsi değerlendirmelerinin önem taşımadığını, sürüş esnasında bireylerin çevresini kontrol edebilmesi için asgari olarak boynunu %50 oranında hareket ettirebilmesi gerektiği, yine vertebra eğilme ve dönme hareketlerinde %75'ten fazla engelinin olmaması gerektiği, bu özellikleri taşımayan bireylerin sürücü olmasının mümkün olmadığı, ilgili düzenlemeler doğrultusunda başvuranın şartları sağlamadığı ve başvuran hakkında tesis edilen işlemin ayrımcılık yasasını ihlal etmediği belirtilmiştir.

4. Muhatap Kurumdan alınan görüş başvurana iletilmiş ve başvuranın konuya ilişkin yazılı görüşü talep edilmiştir. Görüş talep yazısı 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca usulüne uygun olarak 2/9/2023 tarihinde başvurana tebliğ edilmiş ise de; başvuran yasal süre içerisinde yazılı görüşünü sunmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

(...)

Çocuklar, yaşlılar, özürllüer, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.

(...)

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

6.Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

(...)"

7. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesinin (d) bendine göre, "Doğrudan ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi"; (f) bendine göre, "Engelli: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit şartlarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre şartlarından etkilenen bireyi" ifade eder.

8. Mezkûr Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür."

9. Mezkûr Kanun'un "Ayrımcılık türleri" başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında sayılan ayrımcılık türleri şöyledir: "a) Ayrı tutma b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama c) Çoklu ayrımcılık ç) Doğrudan ayrımcılık d) Dolaylı ayrımcılık e) İşyerinde yıldırma f) Makul düzenleme yapmama g) Taciz ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık."

10. Mezkûr Kanun'un "Ayrımcılık yasağının kapsamı" başlıklı 5'inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları şu şekildedir:

"(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.

(2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür."

11. Mezkûr Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde, Kurumun, "ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve

sonuçlarını takip etmek” görevini haiz olduğu belirtilmiştir.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin birinci fıkrası, “Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.” hükmünü haizdir. Başvuranın dilekçesinden, 6701 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden engellilik temeli ile bağlantılı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır.

13. Mezkûr Kanun’un aynı maddesinin ikinci fıkrasında; “İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.” hükmü yer almaktadır. Sürücü Adayları ve Sürücüler İçin Sağlık Raporu’ndaki silsileden başvuranın sürücü belgesi alabilmek için sağlık muayenesinden geçtiği ancak durumunun uzman hekimlerce değerlendirilmesi adına 6/1/2023 tarihli Karar ile Komisyona sevk edildiği, Komisyon tarafından verilen 9/5/2023 tarihli sürücü olamaz kanaatine ilişkin karara karşı itiraz ettiği ve itiraz üzerine oluşturulan komisyon tarafından tekrar muayene edildiği, bu muayene sonrasında da 5/7/2023 tarihinde sürücü olamaz kararı verildiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla başvuranın ilgili mevzuat çerçevesinde gerekli şikayet süreçlerini işlettiği ve bu kapsamda 6701 sayılı Kanun’da yer alan ilgili tarafa başvuru şartını yerine getirdiği tespit edilmiştir.

14. Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı, insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmelerin ayrılmaz bir parçası olduğu gibi uluslararası hukukun en üstünde yer alan temel hukuk normu olarak da kabul edilmektedir [Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK), B. No: 2019/3404, K. No: 2020/26, 11/2/2020, para. 38]. Ayrımcılık yasağı, Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi’nin 2’nci maddesinde “Herkes yasalar önünde eşittir ve hiçbir ayırım gözetilmeksizin yasalarca eşit derecede korunur. Bu bakımdan yasalar her türlü ayırımı yasaklayacak ve ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka fikir ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum veya diğer statüler gibi her bağlamda ayrımcılığa eşit ve etkili korumayı temin edecektir.” şeklinde yer almaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) 14’üncü maddesinde ise “Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır.” düzenlemesi yer almaktadır.

15. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında ayrımcılık; objektif ve makul bir neden olmaksızın, aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak şeklinde tanımlanmıştır (AİHM, Willis/Birleşik Krallık, B. No: 36042/97, 11/6/2002, para. 48; AİHM, Okpisz/Almanya, B. No: 59140/00, 25/10/2005, para. 33). AİHM’e göre, farklı muamele, nesnel ve makul bir gerekçeye sahip değilse yani meşru bir amaç gütmüyorsa veya muamele kapsamında kullanılan araçlar ile gerçekleştirilmek istenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmuyorsa ayrımcı bir nitelik

kazanmaktadır (AİHM, *Mazurek/Fransa*, B. No: 34406/97, 1/5/2020, para. 48).

16. Anayasa Mahkemesine (AYM) göre, Anayasa'nın 10'uncu maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesi Anayasa'da güvence altına alınan hak ve özgürlüklerden yararlanılırken nesnel ve haklı bir neden olmaksızın aynı veya benzer durumda bulunan kişilere farklı muamelede bulunulmasını yasaklamaktadır. Nesnel ve makul bir şekilde haklılaştırılmayan, diğer bir ifadeyle meşru bir amaca dayanmayan ya da seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmayan farklı muameleler Anayasa'nın 10'uncu maddesinin amaçları bağlamında ayrımcı karakterli olarak kabul edilir (AYM, *Nuriye Arpa*, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, para. 58).

17. Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme'nin (EHİS) "*Tanımlar*" başlıklı 2'nci maddesine göre engelliliğe dayalı ayrımcılık, "*siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı kapsamaktadır. Engelliliğe dayalı ayrımcılık makul düzenlemelerin gerçekleştirilmemesi dâhil her türlü ayrımcılığı kapsar.*" şeklinde tanımlanmıştır.

18. 7/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un "*Tanımlar*" başlıklı 3'üncü maddesinde doğrudan ayrımcılık, "*Engelliliğe dayalı ayrımcılık temeline dayanan ve engellinin hak ve özgürlüklerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını engelleyen, kısıtlayan veya zorlaştıran her türlü farklı muamele*"; engelliliğe dayalı ayrımcılık ise "*Siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlama*" şeklinde tanımlanmıştır.

19. 5378 sayılı Kanun'un "*Topluma dâhil olma*" başlıklı 4/B maddesi ise şöyledir:

"Engellilerin toplumdan tecrit edilmeleri ve ayrı tutulmaları önlenir.

Engellilerin diğer bireylerle eşit koşullarda bağımsız olarak toplum içinde yaşamaları esas olup, özel bir yaşama düzenine zorlanamazlar.

Engellilerin topluma dâhil olmaları ve toplum içinde yaşamaları amacıyla bireysel destek hizmetleri de dâhil olmak üzere ihtiyaç duydukları toplum temelli destek hizmetlerine erişimleri sağlanır."

20. Başvuruda başvuran, sürücü belgesini yenilemek üzere yaptığı başvurunun engel durumu dolayısıyla reddedildiğini, ancak kendisine daha önce verilen sürücü belgesi kapsamında uzun süredir araç kullandığını ve araç kullanmakla ilgili bir sorunu olmadığını, bu sebeple sürücü belgesi almak üzere muayene edildiği komisyonlar tarafından verilen sürücü olamaz kararlarının engellilik temelinde ayrımcılık yasasını ihlal ettiğini iddia etmektedir.

21. Başvuranın bu iddialarına karşılık muhatap Sağlık Bakanlığı, başvuranın sürücü olamayacağına dair komisyon kararlarının 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ile Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelik kapsamında alındığını, bahsi geçen düzenlemeler ile trafikte seyir halinde bulunan herkesin güvenliğinin sağlanmasının amaçlandığını, bu kapsamda sürücülerin kapsamlı bir sağlık kontrolünden geçmesi gerektiğini, bir kişiye sürücü belgesi

verilmesinin kazanılmış hak olmadığını ve sağlık koşulları gerekliliklerinin mevcut olmadığını sonradan anlaşılması halinde ehliyetin iptal edilebileceğini belirtmiştir.

22. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Sürücü adaylarında aranacak şartlar" başlıklı 41'inci maddesi şöyledir:

"Sürücü belgesi alacakların;

(...)

c) İçişleri ve Sağlık bakanlıklarınca müştereken çıkarılacak yönetmelikte belirlenen sağlık şartlarını taşımaları,

(...)

Sürücüler ile sürücü adaylarının hangi şartlarda ve hangi sınıf sürücü belgesi alabilecekleri ile bunların araç kullanma şartları, kullanılabilecek araçların niteliklerine ve sağlık şartlarına dair usul ve esaslar İçişleri ve Sağlık bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

(...)"

23. Keza mezkûr Kanun'un 45'inci maddesinde sürücü belgesi sahibi kişide sağlığı bakımından sürücülüğe engel aşikar bir değişikliğin görülmesi ve tespiti hâlinde, trafik görevlilerince sürücü belgesi geri alınarak, kişinin sağlık kuruluşlarında muayenesi isteneceği belirtilmektedir. Nitekim Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 90'ıncı maddesinde de sürücü belgeleri geçici olarak geri alınan kişilerin Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelik hükümleri doğrultusunda yapılan muayeneleri sonucunda düzenlenen sağlık raporuna göre işlem yapılacağı ve gerekli sağlık şartları sağlanmadıkça bu kişilere sürücü belgeleri iade edilmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

24. Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelik'in "Sürücü adaylarının ve sürücülerin sahip olmaları gereken sağlık şartlarına ve muayenelerine ilişkin genel esaslar" başlıklı 4'üncü maddesi ise şöyledir:

(1) Sürücü ve sürücü adaylarının muayeneleri; Sağlık Bakanlığına ve üniversitelere bağlı sağlık tesisleri, aile sağlığı merkezleri ve Sağlık Bakanlığınca ruhsatlandırılan hariç özel sağlık kuruluşlarında görevli tabip veya uzman tabip tarafından bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılır ve sağlık raporu düzenlenir. (...)

(2) Tabip tarafından, sürücü veya sürücü adayının yapılan genel muayenesinde;

(...)

d) Eklem hareketlerinde kısıtlama,

(...)

(3) Tabip tarafından, sürücü/sürücü adayının genel sağlık durumuna ilişkin yazılı beyanı alınarak ikinci fıkrada tanımlanan durumlarının olup olmadığı yönünde ilk muayenesi yapılır. Bu Yönetmeliğe göre sürücülüğe engel hali olmayanlara muayeneyi yapan tabip tarafından uygun rapor verilir. Yapılan muayene sonucunda, sürücülüğe engel hali tespit edilen veya ikinci fıkrada tanımlanan durumlardan bir veya birkaçının olması veya hakkında karar verilemeyen sürücü/sürücü adayının muayene bulguları ve sevke neden olan uzmanlık muayenesi hariç sürücü belgesi alabileceği sağlık raporunda belirtilir ve ilgili uzman tabip/tabiplere gönderilir. İlgili

uzman tabip/tabipler tarafından sürücü/sürücü adayının muayenesi yapılarak sağlık raporu verilir. Bu durumda, ilk muayene sonucunu gösteren sağlık raporu ve uzman tabip/tabipler tarafından düzenlenecek sağlık raporu birlikte geçerlidir. Ancak kişinin özel tertibatlı araç kullanması gerektiği durumlarda ilgili uzman tabip/tabipler tarafından sekizinci fıkraya göre işlem yapılır.

(...)

(5) Kişinin, adına düzenlenen rapora itiraz hakkı vardır. Raporlara itiraz usulleri Sağlık Bakanlığınca belirlenir.

(...)"

25. Mezkûr Yönetmelik'in "Kas iskelet sistemi muayenesine ilişkin esaslar" başlıklı 8'inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Eklem hareketlerinden;

a) Vertebra (boyun ve bel) hareketleri, kişinin baş ve boynunu arkaya döndürmesini ve bakmasını %50'den fazla engelleyen boyun vertebra ve boyun bölgesi hastalıklarında sürücü belgesi verilmez. Lumbal vertebra eğilme ve dönme hareketlerini %75'den fazla engelleyen durumlarda da sürücü belgesi verilmez."

26. Başvuran tarafından dosyaya sunulan 16/3/2020 tarihli ve ... numaralı Erişkinler için Engellilik Sağlık Raporu'ndan başvuranın ankilozan spondilit tanısı bulunduğu, bu kapsamda servikal vertebradan (boyun omuru) tıbbi bir operasyon geçirdiği ve %60 oranında engelli olduğu anlaşılmaktadır. Rapor'da yer alan ankilozan spondilit hastalığı; özellikle omurgayı etkileyen, ağrılı, kronik, ilerleyici, sebebi bilinmeyen romatizmal bir hastalık olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca hastalık sebebiyle kişilerin omurga hareketlerinde kısıtlılık olacağı belirtilmektedir [T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, "Ankilozan Spondilit", <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/kas-iskelet-sistemi-hastaliklari/ankilozan-spondilit.html>, (E. T. 24/5/2024)].

27. Başvuran için düzenlenen engellilik sağlık raporundan ve başvuranın sürücü belgesi alabilmek için geçirmiş olduğu sağlık muayenelerine ilişkin raporlardan başvuranın omurgası ile ilgili sorunlar yaşadığı, engellilik durumu sebebiyle bel ve boyun hareketlerinde kısıtlılıklar olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim başvuranın sürücü olup olamayacağına dair yapılan Komisyon incelemelerinde başvuranın boyun hareketlerinde %50'den fazla kısıtlılık bulunması sebebiyle sürücü olamayacağına karar verildiği görülmektedir.

28. Trafik kazaları küresel ölçekte insan hayatına olumsuz etki eden nedenlerin başında gelmektedir. Dünya genelinde trafik kazaları sonucunda meydana gelen ölüm ve yaralanma sayılarındaki artış toplumsal ve ekonomik kayıpların ciddi boyutlara ulaşmasına neden olmakta, ulusal ve uluslararası düzeyde trafik güvenliğine ilişkin sorumluluğu bulunan tüm kurum ve kuruluşların işbirliği içerisinde sistematik bir biçimde çalışmalarını zorunlu kılmaktadır. (3/2/2021 tarihli ve 31384 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2021/2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi). Bu çerçevede mevzuatta çeşitli düzenlemeler yapılması ve şartlar aranması olağandır. Nitekim Karayolları Trafik Kanunu, Karayolları Trafik Yönetmeliği ve Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelik'te yer alan ilgili düzenlemelerin karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini

sağlamak ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirlemek, trafik kazalarını önlemek ve olumsuz etkilerini azaltılması amacı ile yapıldığı açıktır.

29. Ayrıca "Güvenli Sistem Yaklaşımı" ile "Trafikte Sıfır Can Kaybı: Vizyon Sıfır" hedefi doğrultusunda İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan 2021-2030 Karayolu Trafik Güvenlik Strateji Belgesi'nin uygulama adımı olan Karayolu Trafik Güvenliği (2024 - 2027) Eylem Planı'nda karayolu trafik güvenliğinin daha da geliştirilmesinin yalnızca araçların daha fazla güvenlik özelliği ile donatılmasına bağlı olmadığı ve araçların son teknoloji ile geliştirilmelerinin yanı sıra sürücü davranışlarının istendiği yönde geliştirilmesi, daha iyi yol tasarımı ve bakımı, mevcut trafik düzenlemelerinin daha iyi uygulanması gibi hususların bütüncül bir şekilde ele alınması gerektiği belirtilmektedir (İçişleri Bakanlığı, Karayolu Trafik Güvenliği Eylem Planı (2024 - 2027), s. 2, para. 7.). Dolayısıyla sürücü olmaya engel olabilecek hususlar göz önünde bulundurularak sürücü olacak kişilerde birtakım sağlık şartlarının aranmasının ve bu doğrultuda düzenlemeler yapılmasının trafik güvenliğinin ve dolayısıyla can güvenliğinin sağlanması için gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

30. Nesnel ve makul bir şekilde haklılaştırılmayan, diğer bir ifadeyle meşru bir amaca dayanmayan ya da seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmayan farklı muameleler ayrımcı karakterli olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda bahsi geçen muamelelerin haklı ve meşru bir gerekçeye dayanması ve muameleler kapsamında amaçlanan hedef ile kullanılan araç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunması halinde ayrımcılık yasağının ihlali söz konusu olmayacaktır (TİHEK, B. No: 2023/1546, K. No: 2024/480, 8/5/2024, para. 32.). Bu durum karşısında başvuran hakkında tanzim edilen raporlardan başvuranın omurgası ile ilgili sorunlar yaşadığı, engellilik durumu sebebiyle bel ve boyun hareketlerinde kısıtlılıklar olduğu ve başvuranın boyun hareketlerinde %50'den fazla kısıtlılık bulunması nedeniyle başvurana ehliyet verilmemesinin kamu sağlığı ve güvenliğinin sağlanması amacı taşıdığı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla başvuran hakkındaki uygulamanın objektif ve makul bir gerekçeye sahip olduğu kanaatine varılmıştır.

31. Ayrıca farklı muamelenin ayrımcılık yasağını ihlal etmemesi için muamelenin nesnel ve makul bir gerekçeye sahip olması ile birlikte muamelenin orantılı olup olmadığı ve farklı muameleye tabi tutulan kişiye aşırı ve olağanın ötesinde bir külfet yüklenip yüklenmediği de değerlendirilmelidir. Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 90'ıncı maddesinde sağlık şartları bakımından sürücülüğe engel bir halinin olmadığı veya mevcut olan bu halin bilahare ortadan kalktığı sağlık raporuyla tespit edildiği takdirde, sürücü belgesinin kişiye iade edileceği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla başvuran hakkında verilen sürücü olamaz kanaatini içerir rapor nedeniyle ehliyetin süresiz ve geri dönüşü olmayacak şekilde elinden alındığını söylemek mümkün değildir. Zira başvuran sağlık şartları bakımından sürücülüğe engel bir halinin olmadığını veya mevcut olan bu halin bilahare ortadan kalktığını sağlık raporuyla ortaya koyduktan sonra tekrar sürücü belgesini elde edebilecektir. Bu çerçevede ulaşılmak istenen amaç ile muamele arasında makul bir denge olduğu değerlendirilmektedir.

32. Bunlara ek olarak başvuranın 29 yıldır ehliyetinin olduğunu, araç kullanmak konusunda bir sıkıntısı olmadığı yönündeki iddialarına karşı muhatap sürücü belgesinin kazanılmış bir hak teşkil etmediğini bir ruhsat olduğunu ve bu nedenle zaman içinde denetlenebileceğini belirtmiştir. Danıştay 8. Dairesinin 23/2/1987 tarihli ve 1986/702 E., 1987/84 K. sayılı Kararı'nda; "(...)Davacının ayağındaki

rahatsızlığının sürücü belgesi alma tarihinden önce de bulunduğu, bu rahatsızlığı nedeniyle sürücü belgesi verilmemesi gerektiği halde, şoför olabileceği yolundaki rapor üzerine sürücü belgesinin verildiği, belgenin verilmiş olmasının davacıya kazanılmış bir hak sağlamayacağı koşullara uygun olmadan verildiğinin veya ilgilinin teknik ve sağlık niteliğini yitirdiğinin anlaşılması durumunda idarenin süre koşuluna bağlı kalmadan işlemini geri alabileceği doğaldır. (...)” denilmek suretiyle kişilere sürücü belgesi verilmesinin kazanılmış bir hak sağlamayacağı vurgulanmıştır.

33. Keza Danıştay 8. Dairesinin 9/11/2022 tarihli ve 2020/7527 E., 2022/6388 K. sayılı kararında; “(...) Bu bağlamda dava konusu Yönetmelikte, sürücü adaylarının sağlık şartları yönünden sahip olması gereken nitelikler konusunda düzenlemeler yapılmıştır. (...) Trafik kazalarının en önemli nedenlerinden olan sürücü hatalarının en az seviyeye indirilebilmesi için sağlık şartları yönünden sürücü adaylarının ve sürücülerin iyi bir kontrolden geçmesine yönelik olarak mevzuatta gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Nitekim, 10/05/2012 tarihli ve 28288 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6299 sayılı Kanun’la katılmamız uygun bulunan ve 22/01/2014 tarihinde yürürlüğe giren Karayolu Trafik Konvansiyonu’nun 41. maddesinde de sürücü belgesinin alınması için gereken tıbbi şartların iç mevzuatta belirlenmesi gerektiği özellikle vurgulanmıştır. Bu nedenlerle gerçekte sağlık şartları yönünden sürücü olamayacak bir kimseye sürücü olabilir şeklinde rapor verilmesinin önüne geçmek amacıyla yürürlüğe konulan ve tabip tarafından yapılacak muayenede esas alınacak kriterlerin belirlenmesine ilişkin Yönetmeliğin 8. maddesinin 1. fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde üst hukuk normlarına, kamu yararına ve hizmet gereklerine aykırılık görülmemiştir. (...)” şeklinde hüküm verilmiştir. Dolayısıyla mevzuatta yer alan düzenlemeler ve kişilerin bir kere sürücü belgesi almış olmasının onlara kazanılmış hak sağlamayacağı yönündeki yargı kararları nazara alındığında da ayrımcılık yasağının ihlal edildiği yönünde kanaat oluşmamıştır.

34. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, trafik ve can güvenliğinin sağlanması için hukuki düzenlemeler getirilmesinin ve bu kapsamda bazı sağlık şartlarının belirlenmesinin mümkün olduğu, başvuran hakkında bu kapsamda tesis edilen işlemin kamu sağlığı ve güvenliğinin sağlanması şeklinde objektif ve makul gerekçeye sahip olduğu ve amaç ile araç arasında orantılık bulunduğu ve ayrımcılık yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILMADIĞINA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine

başvurulabileceğine,

16/8/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
II. Başkan

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

Saffet BALIN
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi